

LUONNONSUOJELULAIN 49 §:N 3 MOMENTIN MUKAINEN PÄÄTÖS KOSKIEN RAUHOITETUN LINTULAJIN YKSILÖIDEN HÄIRINTÄÄ JA TAPPAMISTA

HAKIJA

Juho Kananen

ASIA

Lupahakemus valkuposkianhien pelloilta karkottamiseen viljelyvahinkojen estämiseksi.

HAKEMUS

Lupaa haetaan valkuposkianhien karkottamiseen viljelmiltä. Karkottamismenetelmänä käytettäisiin myös valkuposkianhien kuoliaaksi ampumista. Lupaa haetaan seuraavan tilan alueelle:

Juho Kananen 560024345

Alueet, joille lupaa valkuposkianhien karkottamiseen haetaan, sijoittuvat valkuposkianhien arktisen muuton reitille. Hakemusalueen pellot sijoittuvat Orimattilaan. Hakemuksen kattama peltoala on 196 hehtaaria. Lupaa haetaan vuosille 2023-2025 valkuposkianhien kevät- ja syysmuuttokausille.

Hakemusalueella levähtää valkuposkianhia suurina parvina lintujen muuttokauden aikana jopa useiden viikkojen ajan. Hakemus kohdistuu 200 valkoskianheen.

Hakemuksen perustelut ja muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Lupaa valkuposkianhien karkottamiseen haetaan viljelmille aiheutuvien vakavien vahinkojen estämiseksi. Levähtävät valkuposkianhet ruokailevat hakemuksen kohteena olevilla pelloilla aiheuttaen satovahinkoja.

Valkuposkianhien aiheuttamat satovahingot aiheuttavat viljelijöille merkittäviä taloudellisia vahinkoja. Valkuposkianhet aiheuttavat uudelleenkylvö-, maanmuokkaus-, ja rehunostotarpeita. Erityisesti vahingot kohdistuvat nurmiin ja oraisiin.

Valkuposkianhia on tähän mennessä karkotettu pelloilta valkuposkianhia vahingoittamattomilla karkotuskeinoilla. Lupaa haetaan myös ampumiseen, jotta valkuposkianhet saadaan tehokkaammin karkotettua pois pelloilta.

LAUSUNNOT

Asian käsittelemiseksi pyydettiin lausunto Luonnonvarakeskuksesta (Luke). Lausuntoa pyydettiin erityisesti karkotusmenetelmien vaikuttavuudesta ja tehokkuudesta sekä karkotustoiminnan vaikutuksista alueella levähtävään ja pesivään linnustoon. Luonnonvarakeskus on aiemmin antanut valkuposkianhia koskevien poikkeuslupien käsittelyn tueksi lausunnot 30.8.2022 (2234/00 04 05/2022), 14.3.2022 (555/00 04 05/2022) ja 23.2.2021 (308/00 04 05/2021).

Luonnonvarakeskuksen lausunto 3.3.2023 (469/00 04 05/2023)

Luonnonvarakeskus esittää arvionsa Hanhipeltohankkeen uusimpien tulosten, kokemusten ja arvioiden pohjalta.

Lausunnossaan Luke toteaa, että paukkupatruunakarkotus oli syksyn 2021 tulosten mukaan tehokkaampaa kuin kuolettavasti tehty karkotus. Luke painottaa, että tähän tulokseen tulee suhtautua vielä varauksella, sillä havaintoaineisto oli niukka. Lisäksi testatut karkotustoimenpiteet (paukkupatruuna, käsilaser ja kävely) eivät vaikuta pesimälinnustosta ainakaan töyhtöhyppien ja kuovien pesimämenestykseen. Paukkupatruunalla tehdyn kovaäänisen karkotuksen vaikutus lepäileviin kahlaajiin on pieni ja lyhytaikainen. Vaikutus sorsiin on voimakkaampi, tosin aineistomme on sorsien suhteen pieni.

Luke kuitenkin huomauttaa, että valkoposkihanhien mahdollisen keväisen paukkupatruunakarkottamisen häirintävaikutus ei todennäköisesti kohdistu merkittävästi lepäileviin sorsiin, koska sorsien päämuuttoaika on ohi ennen valkoposkihanhien saapumista. Kovaäänisen karkotuksen vaikutusta pesiviin sorsiin ei tiedetä.

Karkotusmenetelmien vaikuttavuus ja tehokkuus

Aiemmissa lausunnoissa Luke on jo todennut, että passiiviset estomenetelmät eivät ole tehokkaita, ainakaan laajassa mittakaavassa käytettynä. Hanhipelto-hankkeessa saatujen tulosten ja kokemusten mukaan aktiivinen karkottaminen eri menetelmien yhdistelmällä (lähestyminen, käsilaser, paukkupatruuna) on tehokasta, ja vähentää hanhien laidunnusta nurmipelloilla, mutta se vaatii organisoitua, päätoimista ja jatkuvaa karkottamista ja hanhien valvontaa suhteellisen rajatulla alueella auringonnoususta auringonlaskuun.

Luke tutki syksyllä 2021 kuoliaaksi ampumisen, paukkupatruunan, käsilaserin ja lähestymällä karkottamisen vaikutuksia kenttäkokein. Kuoliaaksi ampumisen käsittelyyn saatiin harmillisen vähän havaintoja (=hanhia), mikä vaikeuttaa tilastollista analyysia ja luotettavien johtopäätösten tekoa. Aineisto on kuitenkin analysoitu koneoppimismenetelmällä, joka pystyy jossain määrin paikkaamaan pienen otoskoon tuomaa epävarmuutta. Tuloksiin on kuitenkin syytä suhtautua pienellä varauksella.

Syksyn 2021 aineistossa paukkupatruunakarkotuksella oli voimakkain vaikutus vastemuuttajaan, eli siihen että hanhet poistuivat pelloilta niin, että laskeutumispaiikkaa ei näkynyt. Äänettömän karkotuksen vaikutus oli heikompi, ja estimaatti negatiivinen (eli vaikutus päinvastainen kuin paukkupatruunalla).

Kuolettavasti ampumisen vaikutus oli hieman ristiriitainen; paikasta riippuen välillä positiivinen ja välillä negatiivinen. Paukkupatruunakarkotus oli kuitenkin tehokkaampaa kuin kuolettavasti tehty karkotus. Luke painottaa, että tähän tulokseen tulee suhtautua vielä varauksella.

Luke toisti syksyllä 2022 em. kokeen, ja vertailtavina käsittelyinä oli nyt paukkupatruunalla ja kuolettavasti ampumalla tehty karkotus. Havaintoja kuolettavaan karkotuskäsittelyyn saatiin hiukan enemmän kuin syksyllä 2021. Aineiston käsittely on kuitenkin vielä kesken.

Aktiivisten karkotusmenetelmien välillä on pieniä eroja tehokkuudessa, ja suurempia eroja myös kustannustehokkuudessa. Äänettömistä menetelmistä käsilaserilla näyttäisi olevan hiukan heikompi vaikutus erityisesti keväällä verrattuna paukkupatruunaan ja lähestymällä karkottamiseen (<https://doi.org/10.1111/1365-2664.14297>). Karkotuksen frekvenssi / hanhi (millä tahansa menetelmällä) vaikuttaa positiivisesti (pienentää todennäköisyyttä) siihen, että hanhi ei palaa karkotuslohkolle.

Paukkupatruunalla ja käsilaserilla tehtävä karkotus ovat kustannustehokkaampia ajankäytöltään kuin lähestymällä karkottaminen (keskimäärin noin 2 min vs. 5,5 min / karkotus). Varsinkin isoilla peltoaukeilla jalan karkottaminen voi viedä paljon aikaa, ja olla tehotonta, koska hanhet voivat vain vaihtaa paikkaa poistumatta paikalta ollenkaan.

Kuolettavasti ampumalla ja paukkupatruunalla tehdyn karkotuksen kustannustehokkuutta on vielä vaikea vertailla. Kuolettavasti ampumalla karkottamisen kustannuksia lisäävät ainakin kalliimmat

panokset ja todennäköisesti lisääntynyt ajankäyttö, koska ampumaturvallisuus täytyy ottaa huomioon jokaisessa ampumistilanteessa.

Karkotuksen vaikutukset muuhun linnustoon

Luke tutki keväällä 2022 äänettömän- (lähestyminen, käsilaser) ja paukkupatruunakarkotuksen vaikutuksia pesimälinnustoon ja lepäileviin lintuihin. Pesimälinnuista tutkittiin kuovin ja töyhtöhyypän pesimämenestystä. Löysimme tutkimusalueiltamme 190 töyhtöhyypän ja 26 kuovin pesää, joista osaa seurasimme pesän alle sijoitetuilla lämpötila-antureilla.

Lepäilevistä linnuista pelloilla yleisimmät olivat kapustarinta, suokukko, joutsen, metsähanhi, valkoha ja punajalkaviklo, ja tulvaniityillä sinisorsa ja tavi. Lisäksi ammuimme haulikon paukkupatruunoilla kolmen järven rantapelloilla, ja seurasimme järvellä olevien sorsien ja muiden lintujen reaktioita.

Alustavien tulosten mukaan kuovin ja töyhtöhyypän keskimääräinen pesimämenestys ei eronnut eri karkotuskäsittelyjen välillä. Töyhtöhyypän pesinnöistä tuhoutui noin 30 % ja kuovin pesinnöistä 67 %. Tuhoutumisen syy selvisi yhteensä 62 pesän osalta, ja näistä 28 % johtui maataloustöistä, ja 58 % petojen predaatiosta. Alustavan arvion mukaan 70 % petopredaatiosta tapahtui öisin, mikä viittaa nisäkäspetoihin. Koska karkotustoimenpiteitä ei tehty öisin, viittaa tulos siihen, että suurin osa predaatiotuhousta oli karkotuksesta riippumatonta. Karkotustoimenpiteet eivät siis vaikuta pesimälinnustosta ainakaan töyhtöhyppien ja kuovien pesimämenestykseen.

Selvitimme vesilintujen (sorsat ja kahlaajat) lintujen vastetta kovaääniseen karkotukseen (haulikon paukkupatruuna) 10.5.–23.5.2022 tutkimusalueen pelloilla sekä vesistöillä. Yhteensä saimme noin 80 havaintoa noin 10 lajista, kuten kapustarinnasta, suokukosta, lirosta, valkoviklostta, tavista, lapasorsasta, sinisorsasta ja harmaista hanhista. Aineistoa ei ole vielä perinpohjaisesti analysoitu, mutta havaintojemme mukaan lintujen vaste riippuu ainakin lajista ja etäisyydestä. Linnut yleensä nousivat ilmaan tai pakenivat, jos etäisyyttä oli vähemmän kuin 200 m. Jos etäisyyttä oli enemmän (300–400 m), niin reaktiota ei yleensä tullut. Reaktion tyyppi oli kuitenkin hyvin lajikohtainen. Kahlaajat nousivat lentoon, mutta palasivat lähtöpaikkaan tai ainakin samalle lohkolle noin 2–4 min kuluttua. Joutsenilla oli yleensä heikko reaktio, vaikka meidän tuottama häiriö tapahtui joskus hyvinkin lähellä (50 m).

Järvillä olleiden sorsien reaktioista laukausääneen saimme melko vähän havaintoja (noin 10 toistoa). Havaintojemme mukaan vaste oli samankaltainen tai hieman voimakkaampi kuin pellolla lepäilevillä linnuilla. Yksittäiset sorsat tai parvet pakenivat, mutta useimmiten laskeutuivat kauemmaksi lyhyen lennon jälkeen. Osa rantojen tuntumassa viihtyvistä sorsalinnuista ui tai lensi pakoon järven selälle, mutta palasi myöhemmin uimalla rantaan. Näillä sorsilla oli todennäköisesti pesä rannassa, ja ne palasivat hautomaan munia.

Sorsien kohdalla täytyy ottaa huomioon, että suuri osa havaitsemistamme sorsista oli todennäköisesti paikallisia yksilöitä (pesiviä, pesimättömiä tai uroksia), koska teimme häiriökokeilun 10.5. jälkeen. Näitä tuloksia ei siis voi suoraan verrata sorsien muuttoaikaiseen käyttäytymiseen. Toisaalta valkoposkihanhiin muuttokausi alkaa yleensä toukokuun 2. viikolla, jolloin paikalla on enää pääsääntöisesti paikallisia pesiviä sorsia. Esimerkiksi keväällä 2022 havaitsimme toukokuun 1. viikolla tuhatpäisiä taviparvia tutkimusalueillamme (esim. Valkeasuolla), jotka kuitenkin hävisivät valkoposkihanhiin saapumiseen mennessä. Havaitsemamme kahlaajat olivat todennäköisesti pääsääntöisesti muuttomatalla olevia lepäilijöitä.

Jos valkoposkihanhia karkotettaisiin keväällä kovaäänisesti esimerkiksi paukkupatruunalla, niin häirintävaikutus ei todennäköisesti kohdistu merkittävästi lepäileviin sorsiin, vaan paikallisiin pesijöihin, pesimättömiin ja pesinnässä epäonnistuneisiin yksilöihin. Paukkupatruuna- tai muu kovaääninen karkotus voi vaikuttaa sorsien pesimämenestykseen, mutta Lukella ei ole siitä tutkimustietoa, ja aiheesta ei ole julkaistuja vertaisarvioituja artikkeleita. Kovaäänisen karkotuksen mittaaminen sorsien pesimämenestykseen on erittäin hankalaa, ja vaatisi oman tutkimushankkeen. Lepäileviin kahlaajiin paukkupatruunan vaikutus on kuitenkin lyhytaikainen ja pieni.

Hakijan vastine luonnonvarakeskuksen lausunnosta.

Hakijalle on varattu tilaisuus antaa vastine Luonnonvarakeskuksen lausunnosta.

Hakija ei ole toimittanut vastinetta Luken lausuntoon vastinepyynnössä asetettuun määräaikaan mennessä.

Kuuleminen tärkeistä lintualueista

Hakijaa on kuultu hakemusalueelle sijoittuvista tärkeistä lintualueista.

Hakija ei ole toimittanut vastinetta lintualuekuulemiseen määräaikaan mennessä.

MÄÄRÄYKSET JOITA HAKEMUS KOSKEE

Valkoposkihanhi on luonnonsuojelulain (1096/1996) 38 §:n nojalla rauhoitettu ja Euroopan unionin lintudirektiivin (2009/147/EY) artiklassa 1 tarkoitettu lintulaji. Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan rauhoitetun eläinlajin tahallinen tappaminen ja vahingoittaminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 39 § kieltää rahoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänkierron kannalta tärkeillä alueilla. Luonnonsuojelulain 39 §:n ja 49 §:n mukaan rauhoitettuihin lintuihin kuuluvien yksilöiden, niiden osien tai johdannaisten, hallussapito ja kuljetus on kielletty.

Luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista lintudirektiivin artiklassa 9 mainituilla perusteilla. Em. artiklan mukaan kielloista voidaan poiketa, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. viljelmille aiheutuvan vakavan vahingon estämiseksi.

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUKSEN PÄÄTÖS JA LUPAEHDOT

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle luvan valkoposkihanhiin karkottamiseen valkoposkihanhia vahingoittamattomilla menetelmillä alla luetelluin ehdoin. Lupaa ei myönnetä valkoposkihanhiin tappamiseen.

1. Lupa on voimassa vuosina 2023–2024.
2. Kevätmuuttokaudella valkoposkihanhiin karkottaminen on sallittua vuonna 2023 aikavälillä 11.5.–31.5 ja vuonna 2024 aikavälillä 15.4.–31.5. Kevätmuuton aikana karkottamisessa on sallittua käyttää valkoposkihanhia vahingoittamattomia menetelmiä pois lukien kovaääniset äänipelotteet.
3. Syysmuuttokaudella valkoposkihanhiin karkottaminen on sallittua aikavälillä 20.8.–31.10. Syysmuutonaikaan karkottamisessa on sallittu käyttää valkoposkihanhia vahingoittamattomia menetelmiä mukaan lukien kovaääniset äänipelotteet. Äänitykin ja muiden äänipelotteiden käytöstä luvanhaltijan tulee tarvittaessa tehdä meluilmoitus kuntaan.

Alue, jolla valkoposkihanhia saa karkottaa

4. Karkotustoimia saa tehdä liitteessä 1 (A) luetelluilla kasvulohkoilla. Karkotustoimet on kielletty liitteessä 1 (B) luetelluilla kasvulohkoilla. Lupa koskee tilan tilatunnuksella olevia kasvulohkoja syyskuun 2022 tilanteen mukaisesti. Jos lohkojen pinta-aloissa tai sijoittumisessa tapahtuu muutoksia luvan voimassaoloaikana, lupa-alue ei laajene, pienene tai siirry uusille alueille. Lupa-alueen voi tarkistaa karttapalvelusta, joka löytyy osoitteesta: <https://ely.maps.arcgis.com/apps/instant/minimalist/index.html?appid=d3d83c1b217a41c8b6c409604b0d850c>
5. Valkoposkihanhia ei saa karkottaa pelloilta, joilla niiden laidunnus ja lepääminen eivät aiheuta vakavaa vahinkoa. Tällaisia pelloja ovat puidut viljapelot, luonnonhoitonurmet, monimuotoisuuskasvit, lintupellot, pysyvästi viljelemättömät pellot, suojavyöhykkeet- ja kaistat, viherlannoitusnurmet ja kesantopellot. Valkoposkihanhia saa kuitenkin karkottaa sellaisilta puiduilta viljapelloilta, joilla puinnin jälkeen kasvava kasvusto on tarkoitus korjata (esim. kerääjäkasvi tai uudistettu nurmi).

Muut ehdot karkotustoiminnan toteutukseen

6. Karkotustoimenpiteitä saavat toteuttaa luvanhaltija ja hänen valtuuttamansa henkilöt. Luvanhaltija vastaa siitä, että kaikki karkotustoimenpiteiden suorittamiseen osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
7. Valkoposkikihanhien karkottamisessa voi käyttää koira, joka on ominaisuuksiltaan ja koulutustasoltaan toimintaan soveltuva, ja koko toiminnan ajan ohjaajan hallinnassa. Koira ei saa vahingoittaa valkoposkikihanhia, eikä muita alueella liikkuvia tai pesiviä rauhoitettuja lintuja. Koiran käyttämisessä tulee huomioida myös muu koiria koskeva lainsäädäntö.
8. Karkotusmenetelmiä ei saa kohdistaa muihin mahdollisesti samoilla peltoalueilla levähtäviin rauhoitettuihin lintulajeihin.
9. Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.

Toimenpiteiden valvonta

10. Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimesta) ja pyydettyessä lupa on esitettävä.
11. Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä alueellisen ELY-keskuksen kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
12. Jokaisen luvanhaltijan on vastattava kyselyyn luvan käytöstä ja sen vaikutuksista 1.11.–31.12. välisenä aikana jokaisen lupavuoden lopussa. Raportoiminen toteutetaan sähköisellä lomakkeella, jonka osoite on liitteessä 3. Raportissa tulee arvioida valkoposkikihanhien häirintämenetelmien käytön vaikutusta aiheutuneisiin satovahinkoihin ja toimenpiteistä muulle rauhoitetulle linnustolle aiheutuvaa haittaa.

PERUSTELUT

Hakemus täyttää lintudirektiivin 9 artiklan ehdot ja luonnonsuojelulain ja lintudirektiivin määräyksistä voidaan myöntää poikkeus valkoposkikihanhien häirintään viljelmille aiheutuvan vakavan vahingon estämiseksi. Lupaa ei kuitenkaan ole perusteltua myöntää valkoposkikihanhien tappamiseen.

Lintudirektiivin artiklan 10 mukaan jäsenvaltioiden on edistettävä lintujen aiheuttamien vahinkojen estämiseen tarkoitettujen menetelmien kehittämistä.

Vakavien vahinkojen aiheutuminen

Suomen kautta muuttavat valkoposkikihanhien levähtävät ja laiduntavat arktisella muutollaan pääosin itäisen Suomen pelloilla, mutta viimeisimpien vuosien aikana suuria muuttoparvia on levähtänyt myös läntisemmässä Suomessa. Hakemusalue kuuluu valkoposkikihanhien arktisen muuton reitille, ja valkoposkikihanhien levähtävät suurina parvina hakemuksen kohteena olevien peltojen alueella. Suurina parvina levähtävät ja laiduntavat valkoposkikihanhien aiheuttavat vakavaa vahinkoa alueen viljelyksillä. Vahingot kohdistuvat erityisesti rehunurmiin ja oraisiin.

Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Luvan myöntämisen edellytysten mukaan poikkeuslupa voidaan myöntää, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole. Valkoposkikihanhia on pyritty karkottamaan pelloilta erilaisilla vahingoittamattomilla menetelmillä ja lisäksi myös niitä kuoliaaksi ampumalla. Erilaisilla pelotteilla (pelotinleijat, -pallot jne.) satoa ei ole saatu suojattua, sillä valkoposkikihanhien tottavat pelotteisiin ja palaavat pian takaisin pelloille jatkamaan laidunnusta. Valkoposkikihanhien aiheuttamaa vakavaa viljelyvahinkoja ei tämänhetkisen tiedon perusteella voida torjua muilla keinoin kuin karkottamalla valkoposkikihanhien pelloilta erilaisilla karkotusmenetelmillä.

Lupa rauhoitettujen lintujen tappamiseen voidaan myöntää vain, jos niiden aiheuttamaa vahinkoa ei voida torjua muilla keinoilla. Korkeimman hallinto-oikeuden valkoposkikihanhien ampumista koskevan päätöksen KHO 2015:104 mukaan ampumiselle vaihtoehtoisen vahingontorjuntakeinon

on ollakseen tyydyttävä oltava tehokas eli vähennettävä merkittävästi vakavaa vahinkoa. Toisaalta tyydyttävän vaihtoehdon tulee olla taloudellisessa mielessä ja muutenkin toteuttamiskelpoinen.

Poikkeuslupaa ei voida myöntää valkuposkihanhien kuoliaaksi ampumiseen, sillä Luken alustavien tutkimustulosten mukaan ampumiselle vaihtoehdoisen karkotuskeinon, paukkupatruunan, käyttö on toimiva karkotuskeino ja siten muu tyydyttävä ratkaisu valkuposkihanhien kuoliaaksi ampumiselle. Aiemmillä poikkeusluvilla myönnetyn kuoliaaksi ampumisen tavoitteena ei ole ollut valkuposkihanhien kannan säätely, vaan niiden pelottelu ja karkottaminen viljelyksiltä. Luken tutkimuksen mukaan paukkupatruunakarkotus oli tehokkaampaa kuin kuolettavasti tehty karkotus syksyn 2021 kokeessa. Luken mukaan tutkimustulokseen kuolettavasti ampumisen vaikutuksesta on syytä suhtautua vielä varauksella. Tutkimustulokseen liittyvästä epävarmuudesta huolimatta, Luke ei lausunnossaan viittaa, että paukkupatruunalla tapahtuva karkottaminen toimisi tavoitellun karkotusvaikutuksen kannalta riittämättömällä tavalla tai ainakaan olennaisesti huonommin kuin kuoliaaksi ampuminen. Luken lausunnossa ei ole viitattu, että valkuposkihanhien tappaminen olisi karkotusmenetelmänä kustannustehokkaampi kuin pelkkä paukkupatruuna. Luke on toistanut kokeen syksyllä 2022, mutta aineiston käsittely on vielä kesken. Valkuposkihanhien kevätmuutto on lähestymässä ja poikkeuslupien käsittelyä ei vahinkojen ehkäisyn näkökulmasta voi viivästyttää tutkimustulosten valmistumiseen saakka.

Tämänhetkisen käytettävissä olevan tiedon mukaan aktiivinen karkottaminen eri menetelmien yhdistelmällä (lähestyminen, käsilaser, paukkupatruuna) on tehokasta, ja vähentää hanhien laidunnusta nurmipelloilla, mutta se vaatii organisoitua, päätoimista ja jatkuvaa karkottamista ja hanhien valvontaa suhteellisen rajatulla alueella auringonnoususta auringonlaskuun. Valkuposkihanhien karkottaminen millä tahansa menetelmällä edellyttää toistoa.

Helmikuun alussa voimaan tulleen rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevan laissa (15/2022) on uutena toimenpiteenä mahdollista hakea ELY-keskukselta avustusta rauhoitettujen lintujen aiheuttamien viljelyvahinkojen torjumiseen. Lisäksi uuden CAP-kauden alettua vahinkoalueille on mahdollista perustaa ympäristösitoumuksen lohko kohtaisena toimenpiteenä lintupeltoja. Hyvin toimiva satovahinkojen torjunta edellyttää kokonaisvaltaista ratkaisua niin, että karkotustoimien lisäksi hanhille osoitetaan niille houkuttelevia ja levähtämiseen ja laiduntamiseen soveltuvia peltoja (lintupellot), jossa hanhet voivat ruokailla rauhassa ilman häirintää. Lintupellot eivät näin ole vaihtoehtoinen menetelmä karkotustoimenpiteille vaan osa ratkaisua. Karkottaminen on toimivinta, kun valkuposkihanhet voivat karkotetuksi tultuaan siirtyä ruokailemaan alueelle, jolla ne eivät aiheuta vakavaa vahinkoa ja jossa saatava ravinto on hanhille erityisen houkuttelevaa.

Valkoposkihanhan suotuisa suojelutaso ja vaikutukset muihin luontoarvoihin

Lupaehtojen mukaisesti toteutettu valkuposkihanhien häiritseminen ei heikennä valkuposkihanhan suotuisaa suojelutasoa. Luvalla ei sallita valkuposkihanhien vahingoittamista tai tappamista.

Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan rauhoitettujen eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden tahallinen häiritseminen erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklinen kannalta tärkeillä paikoilla on kielletty. Oikeuskäytännön mukaan häirintää on pidettävä tahallisenä, jos siitä aiheutuu luonnonsuojelulain tarkoittamaa häiriötä, vaikka toiminnan varsinaisena tavoiteltuna tuloksena ei olisi häiritseminen (KHO:2022:37, KHO:2015:124). Valkoposkihanhien karkottamisesta aiheutuva häiriö muiden lajien pesintään ja muuttolevähtämiseen on otettava huomioon ja arvioitava luonnonsuojelulain kieltämänä tahallisenä häirintänä, vaikka toimenpiteiden varsinaisena tavoitteena ei olisi häiritä muita lajeja kuin valkuposkihanhia.

Lintudirektiivin 13 artiklan mukaan lintudirektiivin nojalla toteutetut toimenpiteet (kuten 9 artiklan nojalla myönnetty poikkeukset) eivät saa johtaa artiklassa 1 tarkoitettujen lintulajien nykyisen suojelutilanteen heikkenemiseen. Luonnonsuojelulain 5 §:n mukaan luonnonsuojelussa on tähdättävä luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilyttämiseen.

Luke tutki keväällä 2022 äänettömän- (lähestyminen, käsilaser) ja paukkupatruunakarkotuksen vaikutuksia pesimälinnustoon ja lepäileviin lintuihin. Pesimälinnuista tutkittiin kuovin ja töyhtöhyypän pesimämenestystä. Lausunnon mukaan karkotustoimenpiteet eivät vaikuta pesimälinnustosta ainakaan töyhtöhyypien ja kuovien pesimämenestykseen. Lausunnon mukaan paukkupatruuna- tai muu kovaääninen karkotus voi vaikuttaa sorsien pesimämenestykseen, mutta tästä Lukella ei ole tutkimustietoa eikä tästä ole lausunnon mukaan myöskään tieteellisiä artikkeleita. Levähtävään linnustoon vaikutus havaintojen perusteella riippui lajista ja etäisyydestä. Valkoposkihanhien kevätmuutto sijoittuu lintujen lisääntymisen onnistumisen kannalta kriittiseen ajankohtaan. Valkoposkihanhien karkottaminen millä menetelmällä tahansa edellyttää toistoa. Kun otetaan huomioon kevätmuuton aikaisen levähdys- ja ruokailurauhan merkitys lintujen pesimämenestykseen, ja se, että pesinnän häiriintyminen voi olla mahdollista sorsalinnuilla ja muilla karkotusalueiden läheisyydessä pesivillä linnuilla, laaja-alaisesti toteutettavia ja vaikutuksiltaan vaikeasti rajattavia kovaan ääneen perustuvia karkotustoimia ei voida sallia keväällä. Kovaäänisen karkottamisen vaikutuksia ei tunneta vielä riittävästi, jotta muulle linnustolle aiheutuva häiriö alueella voitaisiin sulkea pois. Tästä syystä kovaäänisten äänipelotteiden käyttö on kielletty keväällä.

Asiaa käsiteltäessä on otettu huomioon vuonna 2022 ja 2023 myönnetty ja edelleen voimassa olevat poikkeukset valkoposkihanhien karkottamiseen sekä edelleen vireillä olevat vastaavat poikkeukset. Koska poikkeuslupia on haettu ja jo myönnetty varsin laajoille alueille, on lupia käsitellessä tullut varmistaa, että valkoposkihanhien keskeisellä muuttoreitillä säilyy soveltuvia levähdysalueita valkoposkihanhelle sekä muille ko. alueilla muuttolevähtäville lintulajeille.

Käsittelyn yhteydessä hakemusalue on tarkastettu tärkeiden lintualueiden osalta. Jos hakemusalueella sijaitsee tiedossa olevia ja tunnistettuja maakunnallisesti tärkeitä lintualueita, on karkotustoimintaa näillä alueilla tarvittaessa kielletty. Lupa-alueen määrittely on tehty yhdessä alueellisen ELY-keskuksen kanssa. Jotta karkotustoimenpiteiden ulkopuolelle jätettävät peltoalueet toimisivat valkoposkihanhien ja muiden lintulajien levähdysalueina, on karkotuksesta vapaat peltoalueet olleet tarkoituksenmukaista osoittaa niille alueille, joiden tiedetään soveltuvan levähtämiseen. Toimenpiteitä rajattaessa ei ole ollut luonnontieteellisiä perusteita arvioida, että hanhille ja muulle lajistolle säilyisi riittävästi sopivia ruokailu- ja levähdysalueita näiden lajeille tärkeiksi esitettyjen alueiden ulkopuolelta. Lupaa käsiteltäessä mahdollisten CAP-lintupeltojen sijainti ei ole tiedossa, koska niiden valinnan osalta viljelijöiden määräaika on vasta 15.6, eikä lupakäsittelyä ole voitu viivästyttää tähän saakka, sillä poikkeuslupa on ollut tarve käsitellä ennen valkoposkihanhien kevätmuuttoa.

Käsittelyn yhteydessä tunnistetuilla lintujen levähdysalueilla on kielletty kaikki karkotustoimet, jotta linnuille jää alueelle häiriöttömiä levähdysalueita. Keväällä äänipelotteiden käyttö on kielletty kaikilla hakemusalueen pelloilla eli myös levähdysalueiksi tunnistettujen alueiden ulkopuolella. Keväinen äänipelotteiden käyttö on kielletty, koska Luken tutkimuksissa ei ole voitu osoittaa kuin kuovien ja töyhtöhyypien osalta, että niiden pesintä ei häiriinnyt äänipelotteiden käytöstä. Muiden lajien pesimärauhan turvaamiseksi äänipelotteiden käytön kieltäminen keväällä on edelleen perusteltua ja tarpeen.

Karkotustoimenpiteitä ei saa kohdistaa muihin alueilla levähtäviin lintulajeihin. Karkotustoimien toteuttamista on rajattu ajallisesti. Karkottamistoimenpiteet on sallittu vain niinä ajankohtina, johon valkoposkihanhien muutto pääasiallisesti ajoittuu, jotta toimenpiteillä olisi mahdollisimman vähäinen vaikutus alueen muulle levähtävälle ja pesivälle linnustolle. Syysmuuttokaudella äänipelotteiden käytön saa aloittaa 20.8., jolloin alkaa myös vesilintujen metsästys.

Lupaehtojen perustelut

Lupa myönnetään vuoden 2024 syysmuuttoon asti voimassa olevana. Luonnonolot alueella eivät ole muuttumattomia, mistä valkoposkihanhien arktisen muuton levähdysalueiden siirtymien Venäjän Karjalasta ja Suomen eteläpuolisista maista Suomen puolelle on esimerkki. Lisäksi tällä hetkellä on meneillään Luonnonvarakeskuksen laaja tutkimushanke valkoposkihanhien aiheuttamien satovahinkojen ehkäisemisestä ja lintupeltojen toiminnasta. Tutkimushankkeessa ja

myönnettyillä luvilla tehtävistä toimenpiteistä kertyvän tiedon valossa voidaan arvioida uudelleen toimivimpia keinoja valkoposkihanhiin karkottamiseen.

Koska karkottaminen ja lentoajaminen lisää valkoposkihanhiin kokemaa stressiä ja ravinnon tarvetta, on turhan valkoposkihanhiin karkottamisen välttäminen yksi tapa pienentää valkoposkihanhiin aiheuttamia satovahinkoja. Lisäksi valkoposkihanhiin häiritseminen on sallittua ainoastaan niillä pelloilla, joilla ne aiheuttavat vakavaa vahinkoa viljelyksille. Karkotustoimet on tämän takia kielletty puidulla sänkipelloilla ja pelloilla, joilta ei korjata satoa, sillä laiduntaminen ja levähtäminen tällaisilla pelloilla eivät aiheuta vakavaa vahinkoa.

Luvanhaltija on veloitettu raportoimaan luvan käytöstä vuosittain syysmuuttokauden jälkeen koko vuoden karkotuskokemuksiin ja -tehoon perustuen. Toimenpiteitä tehtäessä lupa on oltava mukana ja pyydettyessä se on esitettävä luvallisen toiminnan osoittamiseksi. Lupia valvotaan raportointitietojen ja tarvittaessa maasto- ja valvonnan avulla.

SELVITYKSET JA AINEISTOT, JOITA ON HYÖDYNNETTY ASIAN KÄSITTELYSSÄ

Ruokaviraston peltolohkokisteri (9/2022)

Natura 2000 -alueiden sijainti ja suojeluperusteet

Maakunnallisesti tärkeät lintualueet (BirdLife Suomi ry:n alueellisten lintuyhdistysten raportit)

BirdLife Suomi ry:n koostama valkoposkihanhiin havaintoaineisto

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 1 §, 5 §, 38 §, 39 §, 49 §

Euroopan unionin direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY), artikkelit 1, 5, 9, 10, 13

Hallintolaki 34 §, 59 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus (1357/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2023

PÄÄTÖKSEN VOIMAANTULO

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 § nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

Valkoposkihanhiin muuttokausi on alkamassa ja niiden aiheuttama satovahinko voi hakemuksen kohteena olevilla pelloilla tapahtua hyvin nopeasti parven laskeutuessa pellolle levähtämään ja laiduntamaan. Jotta vakavat satovahingot saataisiin torjuttua, tulee luvan mukaisesti toimenpiteisiin tarvittaessa voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella tiedoksiannolla.

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Maanpää ja ratkaissut yksikönpäällikkö Olli Mattila.

LIITTEET

Liite 1 lupa-alueen kasvulohkot

Liite 2 valitusosoitus

Liite 3 karttapalvelu, raportointilomakkeiden osoitteet ja ohje raportointiin

LINKKI KARTTAPALVELUUN

Alla olevan linkin kautta pääsee karttapalveluun, jossa voi tarkastella valkuposkivanhien karkottamiseen viljelyksiltä myönnettyjen poikkeuslupien lupa-alueita.

<https://ely.maps.arcgis.com/apps/instant/minimalist/index.html?appid=d3d83c1b217a41c8b6c409604b0d850c>

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi

Suomen ympäristökeskus kirjaamo@syke.fi

Luonnonvarakeskus kirjaamo@luke.fi

Hämeen ELY-keskus kirjaamo.hame@ely-keskus.fi

Hämeen poliisilaitos kirjaamo.hame@poliisi.fi

Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry (PHLY) phly@phly.fi

SLL Etelä-Hämeen luonnonsuojelupiiri etela-hame@sll.fi

Tapiola Kanta-Häme - Uusimaa ry info@tapiolary.com

kirjaamo@orimattila.fi

Suoritemaksu 150 €

LIITE 1, LUPA-ALUEEN KASVULOHKOT**(A) Kasvulohkot, joilla karkottaminen on sallittu**

Lohkot on lueteltu tilatunnuksittain kasvulohkonumeron mukaisessa suuruusjärjestyksessä (tilatunnus:kasvulohko):

560024345:5320177285A, 560024345:5320177386A, 560024345:5320177487A,
560024345:5600049466A, 560024345:5600049567A, 560024345:5600050173A,
560024345:5600064624A, 560024345:5600091401A, 560024345:5600091502A,
560024345:5600091603A, 560024345:5600091704A, 560024345:5600091805A,
560024345:5600105444A, 560024345:5600105545A, 560024345:5600105646A,
560024345:5600387350A, 560024345:5600387451A, 560024345:5600387552A,
560024345:5600388057A, 560024345:5600388158A, 560024345:5600388259A,
560024345:5600388360A, 560024345:5600388663A, 560024345:5600389067A,
560024345:5600389471A, 560024345:5600390481A, 560024345:5600390582A,
560024345:5600403215A, 560024345:5600403316A, 560024345:5600403417A,
560024345:5600403518A, 560024345:5600403619A, 560024345:5600403720A,
560024345:5600403821A, 560024345:5600403922A, 560024345:5600404023A,
560024345:5600404124A, 560024345:5600548412A, 560024345:5600548412B,
560024345:5600548917A, 560024345:5600549018A, 560024345:5600549119A,
560024345:5600549220A, 560024345:5600549321A, 560024345:5600554876A,
560024345:5600554876B, 560024345:5600554876C, 560024345:5600565990A,
560024345:5600566091A, 560024345:5600619544A, 560024345:5600688656A,
560024345:5600688757A, 560024345:5600697750A, 560024345:5600697750B,
560024345:5600739580A, 560024345:5600739681A, 560024345:5600739782A,
560024345:5600745442A, 560024345:5600768478A, 560024345:5600768579A,
560024345:5600863862A, 560024345:5600864266A

(B) Kasvulohkot, joilla karkottaminen on kielletty

Lohkot on lueteltu tilatunnuksittain kasvulohkonumeron mukaisessa suuruusjärjestyksessä (tilatunnus:kasvulohko):

560024345:5600049971A, 560024345:5600050072A, 560024345:5600378357A,
560024345:5600378458A, 560024345:5600689363A

Tämä asiakirja VARELY/2110/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/2110/2023 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Mattila Olli 11.05.2023 10:38

Esittelijä Maanpää Liisa 11.05.2023 07:36

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Hämeenlinnan hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 Hämeenlinna
Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 Hämeenlinna
Puhelin: 029 56 42210
Telefax: 029 56 42269
Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi
Aukioloaika: 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.